

Språk- och litteraturcentrum  
Tyska

## Allmän studieplan för utbildning på forskarnivå till doktorsexamen i tyska

Planen är antagen av fakultetsstyrelsen för humaniora och teologi 2020-10-19 genom forskarutbildningsnämnden och kompletteras med fakulteternas *Bestämmelser för utbildning på forskarnivå*, där fullständig information om antagning och urval återfinns.

### 1 Ämnesbeskrivning

Svensk benämning: tyska

Engelsk benämning: German

Ämnet tyska omfattar det tyska språket och den tyskspråkiga litteraturen. forskning bedrivs med språk- eller litteraturvetenskaplig inriktning.

### 2 Syfte och mål för forskarutbildningen

Syftet med forskarutbildningen vid humanistiska och teologiska fakulteterna vid Lunds universitet är att utbilda personer med hög vetenskaplig och kommunikativ kompetens som kan vara verksamma såväl inom universitetssystemet som i det övriga samhället, både nationellt och internationellt. Personer med doktorsexamen från humanistiska och teologiska fakulteterna ska vara nationellt och internationellt konkurrenskraftiga vad gäller publicering, projektansökningar och tjänster. Utbildningen ska innehålla tillräcklig ämnesmässig bredd och djup samt tillräcklig pedagogisk träning för att garantera att doktorerna kan verka som lärare inom högskolan.

Forskarutbildningen i tyska leder till filosofie doktorsexamen.

Mål för doktorsexamen enligt Högskoleförordningen, bilaga 2, Examensordning:

#### *Kunskap och förståelse*

För doktorsexamen ska doktoranden

- visa brett kunnande inom och en systematisk förståelse av forskningsområdet samt djup och aktuell specialistkunskap inom en avgränsad del av forskningsområdet, och

- visa förtrogenhet med vetenskaplig metodik i allmänhet och med det specifika forskningsområdets metoder i synnerhet.

#### *Färdighet och förmåga*

För doktorsexamen ska doktoranden

- visa förmåga till vetenskaplig analys och syntes samt till självständig kritisk granskning och bedömning av nya och komplexa företeelser, frågeställningar och situationer,
- visa förmåga att kritiskt, självständigt, kreativt och med vetenskaplig noggrannhet identifiera och formulera frågeställningar samt att planera och med adekvata metoder bedriva forskning och andra kvalificerade uppgifter inom givna tidsramar och att granska och värdera sådant arbete,
- med en avhandling visa sin förmåga att genom egen forskning väsentligt bidra till kunskapsutvecklingen,
- visa förmåga att i såväl nationella som internationella sammanhang muntligt och skriftligt med auktoritet presentera och diskutera forskning och forskningsresultat i dialog med vetenskapssamhället och samhället i övrigt,
- visa förmåga att identifiera behov av ytterligare kunskap, och
- visa förutsättningar för att såväl inom forskning och utbildning som i andra kvalificerade professionella sammanhang bidra till samhällets utveckling och stödja andras lärande.

#### *Värderingsförmåga och förhållningssätt*

För doktorsexamen ska doktoranden

- visa intellektuell självständighet och vetenskaplig redlighet samt förmåga att göra forskningsetiska bedömningar, och
- visa fördjupad insikt om vetenskapens möjligheter och begränsningar, dess roll i samhället och människors ansvar för hur den används.

Mål för doktorsexamen i tyska:

För doktorsexamen i tyska ska doktoranden

#### *Kunskap och förståelse*

- visa breda kunskaper om det tyska språkets strukturer och det tyska språkets bruk samt om språkvetenskapliga teoribildningar och deras tillämpningar på det tyska språket, och
- visa breda kunskaper om den tyskspråkiga litteraturen och dess historia samt om litteraturvetenskapliga teoribildningar och deras tillämpningar på den tyskspråkiga litteraturen.

#### *Färdighet och förmåga*

- visa förmåga att i talad och skriven tyska med auktoritet presentera och diskutera forskning och forskningsresultat i dialog med vetenskapssamhället och med samhället i övrigt.

#### *Värderingsförmåga och förhållningssätt*

- visa insikter om de sociala och idéhistoriska förutsättningar som skiljer de tyska språkområdena från andra områden i världen.

Med inriktning mot språkvetenskap ska doktoranden dessutom

*Kunskap och förståelse*

- visa fördjupade kunskaper om det tyska språkets strukturer och användning, och
- visa fördjupade kunskaper om språkvetenskaplig teoribildning och dess tillämpning på det tyska språket.

*Färdighet och förmåga*

- visa god förmåga att på ett adekvat och säkert sätt uttrycka sig i tal och skrift på tyska på olika stilnivåer, framför allt i ett vetenskaplig register,
- visa förmåga att tillämpa ett urval av relevanta språkvetenskapliga metoder.

Med inriktning mot litteraturvetenskap ska doktoranden dessutom

*Kunskap och förståelse*

visa fördjupade kunskaper om det tyska språkets litteratur och litteraturhistoria, och

visa fördjupade kunskaper om litteraturvetenskaplig teoribildning och dess tillämpning på tyskspråkig litteratur.

*Färdighet och förmåga*

- visa god förmåga att på ett adekvat och säkert sätt uttrycka sig i tal och skrift på tyska på olika stilnivåer, framför allt i ett vetenskaplig register,
- visa förmåga att tillämpa ett urval av relevanta litteraturvetenskapliga metoder.

### **3 Behörighet till utbildning på forskarnivå**

Behörighet till utbildning på forskarnivå enligt Högskoleförordningen, 7 kap, 35§:

För att bli antagen till utbildning på forskarnivå krävs det att den sökande

1. har grundläggande behörighet och den särskilda behörighet som högskolan kan ha föreskrivit, och
2. bedöms ha sådan förmåga i övrigt som behövs för att tillgodogöra sig utbildningen.

Vid antagning till utbildning på forskarnivå vid humanistiska och teologiska fakulteterna gäller alltid att det är den sökandes ansvar att i sin ansökan styrka att behörigheten är uppfylld vid ansökningsstidens utgång.

#### **3.1 Grundläggande behörighet**

Grundläggande behörighet till utbildning på forskarnivå enligt Högskoleförordningen, 7 kap, 39 §:

Grundläggande behörighet till utbildning på forskarnivå har den som har

1. avlagt en examen på avancerad nivå,
2. fullgjort kursfordringar om minst 240 högskolepoäng, varav minst 60 högskolepoäng på avancerad nivå, eller
3. på något annat sätt inom eller utom landet förvärvat i huvudsak motsvarande kunskaper.

Högskolan får för en enskild sökande medge undantag från kravet på grundläggande behörighet, om det finns särskilda skäl.

Kurser och uppsatser (jfr nedan om särskild behörighet) på avancerad nivå ("second cycle") ska vara klassificerade som sådana i respektive kursplan.

Vid humanistiska och teologiska fakulteterna definieras "avancerad nivå" enligt Högskolelagen 1 kap, 9 §:

Utbildning på avancerad nivå skall väsentligen bygga på de kunskaper som studenterna får inom utbildning på grundnivå eller motsvarande kunskaper.

Utbildning på avancerad nivå skall innebära fördjupning av kunskaper, färdigheter och förmågor i förhållande till utbildning på grundnivå och skall, utöver vad som gäller för utbildning på grundnivå,

- ytterligare utveckla studenternas förmåga att självständigt integrera och använda kunskaper,
- utveckla studenternas förmåga att hantera komplexa företeelser, frågeställningar och situationer, och
- utveckla studenternas förutsättningar för yrkesverksamhet som ställer stora krav på självständighet eller för forsknings- och utvecklingsarbete.

Bedömning av motsvarande kunskaper enligt punkt 3 ska normalt endast komma i fråga då den sökandes behörighetsgivande utbildning genomgått i ett utbildningssystem där definitionen av "avancerad nivå" inte är tillämplig.

### **3.2 Särskild behörighet**

Särskild behörighet till utbildning på forskarnivå i tyska har den som har

- avlagt examen på avancerad nivå i tyska med språk- eller litteraturvetenskaplig inriktning
- fullgjort ett examensarbete i tyska med språk- eller litteraturvetenskaplig inriktning omfattande minst 15 hp på avancerad nivå, och
- god förmåga att använda det tyska språket i både tal och skrift.

Särskild behörighet har även den som inom eller utom landet förvärvat motsvarande kunskaper.

### **3.3. Tillgodoräknande av tidigare studier**

Högskoleförordningen, 6 kap:

#### *Tillgodoräknande*

6 § Om en student vid en högskola i Sverige har gått igenom viss högskoleutbildning med godkänt resultat, har studenten rätt att tillgodoräkna sig detta för högskoleutbildning vid en annan högskola. Detta gäller dock inte, om det finns en väsentlig skillnad mellan utbildningarna.

Detsamma gäller studenter som har gått igenom en viss utbildning med godkänt resultat

1. vid universitet eller annan läroanstalt för högre utbildning i Danmark, Finland, Island eller Norge eller hos den som är part i Europarådets konvention av den 11 april 1997 om erkännande av bevis avseende högre

utbildning i Europaregionen (SÖ 2001:46), eller  
2. vid Nordiska högskolan för folkhälsovetenskap.

7 § En student har rätt att tillgodoräkna sig annan utbildning än den som avses i 6 §, om de kunskaper och färdigheter som studenten åberopar är av en sådan beskaffenhet och har en sådan omfattning att de i huvudsak svarar mot den utbildning för vilken de är avsedda att tillgodoräknas. En student får även tillgodoräknas motsvarande kunskaper och färdigheter som har förvärvats i yrkesverksamhet.

8 § Högskolan ska pröva om tidigare utbildning eller verksamhet kan godtas för tillgodoräkande.

Endast den som är student kan komma i fråga för tillgodoräkande, om inte annat framgår av lag eller förordning.

Vid humanistiska och teologiska fakulteterna gäller att tillgodoräkande av tidigare studier sker på den sökandes begäran. En sådan begäran prövas endast om den inges tillsammans med ansökan till forskarutbildning. Beslut med anledning av begäran om tillgodoräkande sker i samband med beslut om antagning. Ett tillgodoräkande påverkar normalt hur lång studiestöd tid som tilldelas i samband med antagningsbeslutet. Institutionen föreslår i anslutning till förslaget om antagning också omfattningen av studiestöd tiden och eventuellt tillgodoräkande.

### **3.4. Urval**

Högskoleförordningen, 7 kap, 41 §:

Urval bland sökande som uppfyller kraven enligt 35 och 36 §§ ska göras med hänsyn till deras förmåga att tillgodogöra sig utbildningen.

Högskolan bestämmer vilka bedömningsgrunder som ska tillämpas vid prövningen av förmågan att tillgodogöra sig utbildningen.

Enbart det förhållandet att en sökande bedöms kunna få tidigare utbildning eller yrkesverksamhet tillgodoräknad för utbildningen får dock inte vid urval ge den sökande företräde framför andra sökande.

Humanistiska och teologiska fakulteterna prövar förmågan att tillgodogöra sig utbildningen enligt kriterierna kvalitet, kvantitet, progression och relevans.

## **4 Utbildning för doktorsexamen**

Utbildning på forskarnivå omfattar fyra års studier (240 högskolepoäng) på heltid. Studier kan bedrivas på deltid, minst halvtid, och omfattar då maximalt 8 år.

### **4.1 Utbildningens uppläggning**

Utbildningen omfattar totalt 240 högskolepoäng fördelade på en kursdel omfattande 60 högskolepoäng och en självständig vetenskaplig avhandling (doktorsavhandlingen), omfattande 180 högskolepoäng. Undervisning ges i form av kurser och seminarier samt handledning i avhandlingsarbetet.

För godkänd doktorsexamen fordras godkänt betyg på samtliga kunskapsprov som ingår i forskarutbildningen och på doktorsavhandlingen.

#### **4.2 Handledning**

För varje doktorand ska utses minst två handledare, varav en ska vara huvudhandledare. Huvudhandledaren ska normalt vara docentkompetent och anställd vid Lunds universitet. Den biträdande handledaren ska ha doktorsexamen. Handledare för en doktorand ska ha genomgått handledarutbildning eller av fakultetsstyrelsen bedömts ha motsvarande kompetens.

I den individuella studieplanen anges respektive handledares arbetsuppgifter och ansvarsområde. Handledningen omfattar både hjälp med inriktningen av studier och avhandlingsarbete samt bistånd under arbetets gång. Varje doktorand har rätt till minst 300 klocktimmars handledningstid fördelad över hela fyraårsperioden. I denna tid ingår handledarens förberedelse av handledning (till exempel läsning av avhandlingsmanus), handledningssamtalen och den övergripande planeringen av forskarutbildningen, till exempel gällande den individuella studieplanen. Däremot ingår inte handledarens egen undervisning och examination av doktoranden på kurser inom forskarutbildningen. Handledningen är olika intensiv under olika skeden av forskarutbildningen. Omfattningen preciseras i den individuella studieplanen och omsätts i personalplanen för handledarna.

Högskoleförordningen, 6 kap, 28 §:

En doktorand som begär det ska få byta handledare.

#### **4.3 Individuell studieplan**

Högskoleförordningen, kap. 6, § 29:

För varje doktorand ska det upprättas en individuell studieplan. Planen ska innehålla högskolans och doktorandens åtaganden och en tidsplan för doktorandens utbildning. Planen ska beslutas efter samråd med doktoranden och hans eller hennes handledare.

Den individuella studieplanen ska regelbundet följas upp och efter samråd med doktoranden och hans eller hennes handledare ändras av högskolan i den utsträckning som behövs. Utbildningstiden får förlängas bara om det finns särskilda skäl för det. Sådana skäl kan vara ledighet på grund av sjukdom, ledighet för tjänstgöring inom totalförsvaret eller för förtroendeuppdrag inom fackliga organisationer och studentorganisationer eller föräldraledighet.

Humanistiska och teologiska fakulteterna har beslutat att ett elektroniskt verktyg ska användas för de individuella studieplanerna. Planerna ska årligen skrivas ut och undertecknas av doktorand, huvudhandledare, prefekt och prodekan. Se vidare instruktioner i anslutning till verktyget.

Vad avser doktorandens åtaganden hänvisas till HF 6 kap. 30 §.

#### **4.4 Kurser och seminarieverksamhet**

Kursdelen i forskarutbildningen består av kurser vid den egna institutionen eller kurser vid andra institutioner inom eller utanför Lunds universitet. Humanistiska

och teologiska fakulteterna ger en obligatorisk introduktionskurs omfattande 7,5 högskolepoäng.

Föreskrifter för utbildning på forskarnivå vid Lunds universitet, avsnitt 9:

Alla doktorander ska erbjudas högskolepedagogisk utbildning omfattande minst två veckor. Doktorander som undervisar inom utbildningen på grundnivå eller avancerad nivå ska ha genomgått inledande högskolepedagogisk utbildning eller på annat sätt förvärvat motsvarande kunskaper.

Fakultetsstyrelsen ska besluta om den högskolepedagogiska utbildningen ska ske i form av en poängsatt del av utbildningen eller som en del av doktorandens institutionstjänstgöring.

Vid humanistiska och teologiska fakulteterna sker den högskolepedagogiska utbildningen omfattande två veckor i form av en obligatorisk poängsatt del av utbildningen omfattande 3 högskolepoäng.

Ämnekurs i tyska med språk- eller litteraturvetenskaplig inriktning, 49,5 högskolepoäng, fördelade på delkurser som väljs i samråd med handledare/examinator.

Vilka kurser en enskild doktorand ska genomgå och kunna räkna in i examen, inklusive obligatoriska kurser och tidigare studier som tillgodoräknats i samband med antagning (jfr ovan 3.3), anges i den individuella studieplanen. För kurser genomgångna utanför humanistiska och teologiska fakulteterna avgörs tillgodoräknande och omfattning av examinator i samband med att kurserna skrivs in i planeringen i den individuella studieplanen.

Examinator för forskarutbildningen utses av institutionen på delegation från fakultetsstyrelsen och ska normalt vara docentkompetent och anställd vid Lunds universitet. Prov som ingår i utbildning på forskarnivå ska bedömas med betyget godkänd eller underkänd.

Vid humanistiska och teologiska fakulteterna ska doktoranden delta regelbundet och aktivt i seminarieverksamheten samt presentera forskningsmaterial vid för ämnet lämpliga konferenser, forskarskolor eller andra former för ämnesspecifika forskningsnätverk. Vidare ska doktoranden på lämpligt sätt, muntlig och skriftligt, samverka med det omgivande samhället och presentera forskning och forskningsresultat, både i nationella och internationella sammanhang. Denna verksamhet ska dokumenteras i den individuella studieplanen. Ett moment i seminarieverksamheten är att ett preliminärt avhandlingsmanus ventileras vid ett obligatoriskt slutseminarium.

#### **4.5 Avhandling**

Doktorsavhandlingen är det viktigaste momentet i forskarutbildningen. Avhandlingen ska baseras på självständigt vetenskapligt arbete.

Avhandlingen kan utformas antingen som ett enhetligt sammanhängande verk (monografiavhandling) eller som ett antal vetenskapliga uppsatser försedda med en sammanfattning, så kallad kappa (sammanläggningsavhandling). Båda publiceringsformerna ställer speciella krav på planering av avhandlingsarbetet. I ett tidigt skede av utbildningen förmedlas ämnets krav och traditioner avseende publiceringsformer till doktoranden.

Ett arbete av två eller flera författare kan godkännas som doktorsavhandling, om disputandens insats redovisas så att den kan bedömas individuellt.

Avhandlingen försvaras vid en offentlig disputation. Avhandlingen betygsätts med betyget godkänd eller underkänd. Vid betygsättningen tas hänsyn till såväl innehållet i avhandlingen som försvaret av den vid disputationen.

Se vidare fakulteternas bestämmelser och anvisningar inför disputation.